

Remissvar över SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ställer sig Länsstyrelsen i Örebro län positiv till utredarens ambition att tydliggöra regelverket kring aktivt skogsbruk och till initiativ som syftar till att förenkla och förtydliga för företagande inom länen.

Det är dock viktigt att säkerställa att de förändringar som föreslås inte på sikt genererar andra utmaningar för verksamhetsutövare och markägare, exempelvis på grund av att tillräcklig hänsyn inte tagits till annan lagstiftning, praktiskt genomförande eller parallella utredningar inom samma sakområde. Det är även av stor vikt att de regelförenklingar som föreslås i syfte att stimulera ett konkurrenskraftigt skogsbruk och en skoglig tillväxt, också relateras till de förutsättningarna som finns att stärka så väl ekologiska som sociala tillväxtvärden och målsättningar. Inte minst med utgångspunkt i skogspolitikens jämställda produktions- och miljömål.

Länsstyrelsen i Örebro har i sitt yttrande främst fokuserat på de förslag som har särskild koppling till Länsstyrelsens verksamhets- och ansvarsområden.

Länsstyrelsens synpunkter på utredningens förslag

5.3 Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen är tveksamma till förslaget om att en avverkningsanmälan inte samtidigt ska anses vara en anmälan om s.k. 12:6-samråd och att det därtill i förordning ska finnas en uttömmande lista över vilka ärenden som behöver anmälas för 12:6-samråd.

En lista kan bli för snäv och riskerar att inte fånga in allt det som kan beröras i ett 12:6 samråd. Ordningen ökar även kraven på verksamhetsutövaren att själv avgöra huruvida åtgärden kräver artskyddsdispens. Det kan därvid påpekas att kunskapskravet i miljöbalken gäller alla åtgärder, som inte är av försumbar betydelse. Bestämmelserna om artskyddsbrott kan fortfarande aktualiseras om verksamhetsutövaren gör en felaktig bedömning, då det är enbart otillåten miljöverksamhet som utesluts genom den uttömmande listan.

För att de förslag som utredningen lämnar ska kunna realiseras så föreslås även att sekretess för arter inte ska gälla mot berörd fastighetsägare. Men beträffande djurarter i behov av skydd kan t.ex. uppgifter om parnings-, bo- och häckningsplatser och liknade typiskt sett anses vara känsliga och i de fallen skulle utredningens förslag medföra ökade risker för de mest känsliga arterna. Förslaget kan även komma att medföra en risk för en minskad vilja från allmänheten att rapportera in skyddade arter till Artportalen, kunskapsunderlag som är viktiga i både Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens arbete.

6.3 Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag om att avverkning enligt skogsvårdslagen ligger kvar på 0,5 hektar.

7.1–7.2 Övriga åtgärder med krav på underrättelse

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i §14 om att Skogsstyrelsen inte behöver underrättas om uttag av grenar och toppar.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att byggande av traktorväg eller skogsbilväg längre än 300 meter inte längre ska samrådas, utan enbart underrättas Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsens rådgivande roll är viktig utifrån ett miljömässigt men även ekonomiskt perspektiv, bland annat genom att se till möjligheten till samnyttjande av redan befintliga strukturer i närområdet, vilket kan tydliggöras under ett samråd.

Skogsstyrelsens rådgivning skapar förutsättningar för en mer strategisk planering, som minskar riskerna med ökad fragmentering av områden och även påverkan på hydrologin, som kan få effekter på biologisk mångfald såväl som enskild egendom.

Länsstyrelsen är vidare tveksam till om förändringen kommer att ha den förenklande effekt som utredningen önskar. Då det fortsatt kommer finnas krav på att vissa skogsbil- och traktorvägar ändå ska samrådas, kan den föreslagna ändringen i stället riskera att generera en mer komplex regelbörda för markägaren.

9.1.2 Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och tidpunkten då åtgärden får påbörjas kortas från sex veckor till tio dagar.

Länsstyrelsen bedömer att nuvarande hantering av avverkningsanmälningar med automatprioritering kommer att behöva utvecklas och förbättras, och att fler handläggningsresurser behöver tillföras Skogsstyrelsen för att en sådan betydande förkortning av handläggningstiden, såsom ner till tio dagar, ska kunna fungera i praktiken och med upprätthållen rättssäkerhet.

Samverkan kan behöva ske mellan myndigheter i vissa ärenden innan de avgörs, bland annat när skyddad natur berörs.

Länsstyrelsen kommer med nuvarande resursnivå att ha svårt att kunna återkoppla till Skogsstyrelsen inom ramen för tio dagar, och riskerar att bli en flaskhals i ärendesamverkan.

Länsstyrelsen vill också uppmärksamma att Miljömålsberedningens betänkande SOU 2025:21 tydliggör att avverkningsanmälningar är ett viktigt verktyg i arbetet med EU:s restaureringsförordnings icke försämringskrav, samt i arbetet med att säkra områden med skyddsvärd skog enligt EU:s strategi för biologisk mångfald. Förslaget om kortare handläggningstider i SOU 2024:91 kan därav påverka och försvåra möjligheterna att identifiera och skydda områden med höga naturvärden utifrån detta perspektiv.

10.3 Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Länsstyrelsen har ingen att erinra angående lämnade förslag.

Länsstyrelsen vill dock uppmärksamma att Miljömålsberedningen i sitt betänkande SOU 2025:21 tydliggör behovet av kompetensutveckling för markägare. Det åligger enligt förslaget verksamhetsutövaren att avgöra vad som är "tillräcklig hänsyn", vilket kan kräva en förstärkt kunskap hos enskilda. Underlag för bedömningen bör enligt förslaget tillgodoses av myndigheterna, vilket kräver resurser.

12.2.1 - 12.2.2 Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Länsstyrelsen bedömer att förslaget att Skogsstyrelsen prövar artskyddsdispenser för skogsbruksåtgärder som omfattas av skogsvårdslagen kan komma att förenkla för verksamhetsutövaren.

Länsstyrelsen bedömer dock att det finns en risk för en ökad otydlighet och ineffektiv handläggning vid åtgärder och projekt med blandad karaktär vad gäller syftet med avverkningen dvs det rör både skogsproduktion och avverkning för annat ändamål. I sådana fall kommer både Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen att behöva pröva dispensfrågan för samma projekt. Med dagens system är det endast Länsstyrelsen som hanterar prövningen i sin helhet.

Samma problematik uppkommer vid tillsyn. Tillsynsmyndigheten, oavsett om det är Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen, måste först fastställa huruvida skälet till tillsynen (påverkan på fridlyst art) har sitt ursprung i en skogsbruksåtgärd eller inte.

14.2.1 - 14.2.2 Ersättningsmodell

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ersättning bör kunna utgå till markägare i de fall som skogsbruk avsevärt försvåras.

En ersättningsmodell som kompenserar skogsägaren för inkomstbortfall innebära att den ekonomiska risken för att sköta skogen så att miljövärden gynnas minskas eller försvinner. Vilket gynnar såväl naturvärden som verksamhetsutövare och markägare. Det blir ett sätt att sätta värde på biologisk mångfald och andra skyddsvärda värden. Det värdet är allmänt.

Länsstyrelsen vill dock understryka att en skyldighet kan leda till konsekvenser för det strategiska områdesskyddet och en styrning som gör att det kommer krävas ökade ekonomiska resurser.

Förslaget om att ersätta markägare för bildandet av skogsmarksskyddsområde utan ytterligare förstärkning av ekonomiska medel, riskerar bland annat att ytterligare minska möjligheten till ersättning för de markägare som inkommit med en frivillig ansökan om områdesskydd utifrån andra perspektiv än skogsmarksskyddsområde.

Sannolikt leder förslaget även till att områden som har mindre strategisk betydelse för bevarande av biologisk mångfald prioriteras. Ett suboptimalt urval av skogsområden för formellt skydd medför att större arealer skogsmark behöver skyddas för att nå samma ekologiska värden, vilket är mer ekonomiskt kostsamt ur ett

samhällsekonomiskt perspektiv. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang framföra att just hög konnektivitet mellan skyddade områden är av stor vikt för ett funktionellt formellt områdesskydd.

Med anledning av de föreslagna ändringarna bör det även uppmärksammas att Miljömålsberedningens betänkande SOU 2025:21, också lämnat ett förslag om tillägg i samma bestämmelse. I SOU 2025:21 föreslås det att 12:6 MB ska ändras genom ett tillägg av ett ytterligare stycke. Tillägget innebär det att när beslutsmyndigheten meddelar förbud, enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, mot en enskild och den enskilde ges rätt till ersättning enligt 31 kap. 4 § miljöbalken, ska beslutsmyndigheten även aktivt verka för att det aktuella området: "också ska omfattas av någon form av områdesskydd eller andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder, OECM, så att detta kan inräknas i Sveriges rapportering till Europeiska miljöbyrån och räknas mot målet om 30 procent skydd av Sveriges landyta."

Båda utredningarnas förslag på tillägg syftar således till att områden där markanvändningen har inskränkts, enligt 12 kap. 6 § MB, ska erhålla skyddsstatus. Tilläggen tjänar dock två olika intressen. I SOU 2024:91 den enskildes intresse och i SOU 2025:21, statens intresse. Intressena bedöms dock inte vara motstridiga utan kan anses förenliga utifrån dess olika syften. Det bör däremot uppmärksammas, utifrån samordningssynpunkt, att samma bestämmelse avses förändras i princip samtidigt med två nya olika tillägg. Det för att undvika risken för att bestämmelsen får en lång och krånglig struktur.

Innan förslaget om ersättning för skogsmarksskyddsområde realiserar anser Länsstyrelsen att definitionen och användningen av begreppet "sedvanligt skogsbruk" i författningstexten bör utredas ytterligare. Utredarens uppfattning är att sedvanligt skogsbruk i princip är trakthyggesbruk, vilket varit den rådande skogsbruksprincipen i Sverige under mycket lång tid. I ljuset av de diskussioner som förs avseende trakthyggesbrukets påverkan på biologisk mångfald, resiliens och kolinlagring, kan det dock vara bra att analysera hur beståndet av sedvanligt skogsbruk som trakthyggesbruk kan komma att påverka den pågående utvecklingen av andra skogsbruksmetoder och förutsättningarna att inkludera dessa i begreppet sedvanligt skogsbruk.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med enhetschef Erika Andersson som föredragande.